

Karas, Y., Nikolaïdis, E. ve Vlahakis, G.N. (editörler), *Newsletter for the History of Science in Southeastern Europe* (Güneydoğu Avrupa'da Bilimin Tarihi Bülteni); Sayı 1-4 (1999-2001).

Bu bülteni, Balkan ülkelerinde son yıllarda bilim ve teknoloji tarihi konusunda yürütülen çalışmalarının kapsamı ve düzeyi hakkında bize bilgi verdiği için tanıtmayı faydalı gördük. Güneydoğu Avrupa ülkelerinde bilim tarihi konusunda çalışan araştırmacılar arasında haberleşmeyi sağlamak ve bu daldaki araştırmaların yaygınlaşmasına katkıda bulunmak amacıyla yayın hayatına başlayan bu bülten, National Hellenic Research Foundation'a bağlı ve Atina'da bulunan Institute for Neohellenic Research bünyesindeki bilim tarihi araştırma grubu tarafından hazırlanmaktadır. İlk sayısı 1999 yılında yayınlanmış olan bültende, adigeçen ülkelerde bilim tarihi konusunda sürdürülen araştırma projeleri, basılan eserler, düzenlenen bilimsel toplantılar tanıtılmaktadır. Yannis Karas, Efthymios Nikolaïdis ve G.N. Vlahakis'in editörlüğünde yayınlanan bu bültenin yayın kurulunda ayrıca Bulgaristan, Romanya, Türkiye ve Yugoslavya'dan üyeler bulunmaktadır.

Bültenin ilk 4 sayısını (Mart 1999, Aralık 1999, Eylül 2000, Nisan 2001) inceledikten sonra elde ettiğimiz bilgileri aşağıdaki şekilde şehirlerin alfabetik sırasına göre sınıflandırarak sunuyoruz. İncelediğimiz bültenlerde İstanbul'daki bilim tarihi çalışmalarına (sempozyumlar, yayınlar) da geniş yer verilmiştir. Ancak İstanbul'daki çalışmaları, editörlüğünü yapmış olduğum Türk Bilim Tarihi Kurumu Haber Bülteni'nde daha önce (sayı 1-18, Nisan 1991-Ekim 1999) etrafı olarak yazmış ve Türk okuyuculara duyurmuş olduğumdan, burada İstanbul'daki çalışmalardan tekrar bahsetmiyorum.

Atina: National Hellenic Foundation, "Hellenic Archives of Scientific Instruments" adını taşıyan bir bilim aletleri arşivi kurmuştur. Bu arşivde, Bizans sonrası dönemden II. Dünya Savaşına kadar olan dönem içinde yer alan Yunan koleksiyonlarında bulunan aletler fişlenmektedir. Bu arşiv aynı zamanda sanal bir müze niteliğindedir. Cdrom şeklinde mevcuttur. Diğer taraftan, National Hellenic Research Foundation, "15. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Fiziki ve Tabii Bilimlerin Tarihi ve Felsefesi (Modern Yunan Ulusunda, Osmanlı İmparatorluğunda ve Modern Yunan Devleti'nde)" başlıklı bir araştırma projesini desteklemektedir. Bu proje Yunanistan'da bilimin tarihini incelemekte ve bunu modern Yunan düşünce tarihinin bir parçası olarak görmektedir. Projeye 10 Yunan bilim tarihçisi katılmaktadır.

Adı geçen kuruma bağlı Institute for Neohellenic Research, bilim tarihini konu alan bir dizi sempozyum düzenlemiştir. Bunlar, "Science, technology and the 19th century state" (Siros, 1999); "Science, technology and the 19th century

State: The Role of the Army" (Siros, 2000); "Unification of Scientific Europe, 17th-19th century" (Atina, 2000) konulu sempozyumlardır. 1999 sempozyumunun kitabı basılmış diğerleri baskıdadır.

Atina Teknik Üniversitesi (NTUA), Avrupa birliğinin desteği ile "NTUA Kütüphanesi Bilim ve Teknoloji Tarihi Arşivi" başlıklı bir araştırma projesi başlatmıştır. Projenin bir hedefi, adigeçen üniversitenin kütüphanesinde Bizans ve Bizans sonrası yazmaların kopyalarından oluşan bir koleksiyonu içerecek bir merkez oluşturmaktır. Bu hedef doğrultusunda, National Hellenic Foundation'daki bilim tarihçilerinin de katkılarıyla gerek Yunanistan'daki gerek Romanya ve Bulgaristan'da Yunanca bilim yazmaları fotograflanmaktadır. Diğer hedef ise 19. Yüzyıla ve 20. Yüzyıl başına ait olan, bilim ve teknoloji konusundaki Yunanca yayınların veri tabanını oluşturmaktır.

Belgrad: Belgrad Bilim ve Teknoloji Müzesi, son 10 yıl içinde bilim ve teknolojinin tarihini konu alan çeşitli sergiler düzenlemiştir. Bunlarda birisi de Sırp asıllı Amerikalı bilim adamı Nikola Tesla'nın (1856-1943) Colorado Springs'te yaptığı deneyleri tanıtan sergidir. Sırp Bilim Tarihi Cemiyeti Mayıs 2000'de "Tarih boyunca doğada, bilimde ve sanatta armoni" konulu bir toplantı düzenlemiş ve burada Eskiçağ'dan beri armoni kavramı üzerinde süregelen tartışmalar ele alınmıştır.

Sırp Bilim ve Sanatlar Akademisi içinde 1992 yılında Sırp veya Sırp asıllı bilim adamlarının hayatlarını ve eserlerini incelemek için bir komite kurulmuştur. Bu komite "Sırp bilim adamlarının hayatları ve eserleri" başlıklı bir yayın dizisi başlatmış ve bugüne kadar bı diziden yedi kitap yayınlanmıştır. Bu kitaplarda 72 bilim adamının faaliyeti incelenmiş olup toplam 217 bilim adamının incelenmesi hedeflenmiştir. Projeye, değişik kurumlardan 91 yazar katkıda bulunmuştur.

Phlogiston adlı bilim tarihi dergisi Belgrad'da 1995 yılından beri yayınlanmaktadır ve bugüne kadar 9 sayı yayınlanmıştır. Bu dergi Sırp Bilim Tarihi Cemiyeti, Bilim ve Teknoloji Müzesi ve Ders Kitapları Ajansı tarafından yayınlanmaktadır. Yayınlanan diğer kitaplar arasında *Albert ve Mileva Einstein'ın Helen Savic'e mektupları* (Mileva, Einstein'ın ilk eşi olup Sırp asıllı bir fizikçidir), M. Milankovic'in *Canon of Isolation and Ica Age Problem* adlı kitabı ve Nicola Tesla'nın *Collected Works* (Vol.1-3)'u vardır.

Bükreş: Romanya bilim tarihi ekibi, Avrupa biliminin, özellikle biyoloji, kimya ve tıp sahasındaki yeniliklerin, günümüz Romanya sınırları içindeki eyaletlere girişi ve etkileri üzerinde çalışmaktadır.

Sofya: Sofya'da 1993 yılında kurulan bilim tarihi araştırma grubu değişik disiplinlerden bilim adamlarını içermektedir. Bu grup özellikle Avrupa bilimsel düşüncesinin onyedinci ve onsekizinci yüzyıllarda Balkanlara girişi ve tesirleri üzerinde çalışmaktadır. Bu ekibin çalışmaları ayrıntılı olarak Newsletter'in 2. sayısında açıklanmıştır. Bulgar Tıp Tarihi Cemiyeti tarafından Asclepius adlı bir dergi yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, Balkan ülkelerinde bilimin tarihi konusunda özellikle devlet kurumları (araştırma kurumları, akademiler, üniversiteler, müzeler) bünyesinde dikkat çekici bir faaliyetin sürmekte olduğunu söyleyebiliriz. Bu devlet kurumları, kendi ülkelerin bilim tarihi mirasını ortaya koyacak projelere önemli destek vermektedir. Türkiye'de de ileride benzer projelerin destek görmesi temenni edilir.

Prof.Dr.Feza Günergun